

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHuishoudkunde

*Samengesteld door de Stichting voor
Economisch Onderzoek der Universiteit
van Amsterdam, redactie: Mevr. Dra E.
Hijmans*

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Is de moderne bedrijfsadministratie nog modern?

Stallaert, Dr A. L. S. P. — Schrijver is van mening dat de moderne bedrijfsadministratie dreigt te vervreemden van een groot aantal ondernemingen, die behoren tot de categorie van midden- en kleiner bedrijf. Hij bepleit ons niet te veel op Amerika te oriënteren maar ook eens te zien naar de recente ontwikkeling in West-Duitsland, waar Schmalenbach en vele anderen met frisse ideeën op dit terrein zijn gekomen. Naar zijn mening moet het accent van de gehele bedrijfsadministratie verlegd worden naar de bedrijfs-afrekenstaat, een kolommenstaat welke in Duitsland onder de naam Betriebsabrechnungsbogen (B.A.B.) wordt toegepast. De scheiding tussen boekhouding en bedrijfsadministratie dient tamelijk ver te gaan: o.m. moet de kostprijsberekening niet in de boekhouding worden opgenomen en dient controle op de efficiencyverschillen buiten de boekhouding om te geschieden in de bedrijfsafrekening of op andere wijze. Begroten dient niet verder plaats te vinden dan voor het vaststellen van een standaard-kostprijs-tarief per eenheid, (tarief-uur e.d.) nodig is; budgeteren kan vermeden worden of hoogstens buiten de boekhouding om plaats vinden en zo mogelijk met een vereenvoudigd systeem, zoals dit b.v. door Gardner is gebracht.

In deze richting is nog veel te doen; op deze wijze kunnen de verworvenheden van de moderne bedrijfsadministratie leiden tot doelmatigheid voor allen.

A III - 3

Tijdschrift voor Efficiënte Bedrijfs-Organisatie, Februari 1952

IV. LEER VAN DE CONTROLE

De verhouding tussen beleid en controle als functie van het Bestuur der Overheid

Textor, J. H. — Bij de laatste wijziging der Gemeentewet werd de controle op het financieel beheer aanmerkelijk uitgebreid. De controleur die vroeger de rekening van de Ontvanger t.b.v. Burgemeester en Wethouders controleerde (interne controle) heeft in het vervolg het financiële beheer van dit college zelf onder de loupe te nemen (externe controle). Dit is een zodanig fundamentele verandering, dat men hieraan zeker zal moeten wennen. Hierbij komt nog, dat een college in het algemeen meer onwennig zal staan tegenover de controle door een persoon, dan tegenover controle door een ander college. Verder wordt de zaak nog gecompliceerd door de omstandigheid, dat veelal dezelfde accountant ook de interne controle zal blijven verrichten en in die functie het college met adviezen zal bijstaan.

Het is daarom van groot belang de verhouding tussen beleid en controle zo scherp mogelijk af te bakenen. De controleur moet zich van bemoeienis met het beleid onthouden. De keuze tussen alternatieven op grond van hetgeen sociaal gewenst en hetgeen economisch mogelijk is en de keuze van de uitvoeringswijze heeft hij zonder meer te aanvaarden en slechts na te gaan, of de uitvoering met niet meer dan de noodzakelijke opoffering van economische goederen heeft plaats gevonden. Verder behoort het tot zijn taak om na te gaan of de financiële gevolgen van het bestuursbeleid en het beheer al dan niet in overeenstemming zijn met datgene dat als rechtmatig moet worden aangemerkt, en of de verantwoording op de juiste wijze heeft plaats gehad.

A IV - 2

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, Januari 1952

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Het jaarverslag en de personeelsvoorlichting

Wetering, Ing. J. M. van de — Dit artikel behelst een verkorte weergave van de wijze waarop een Amerikaanse fabriek haar jaarbalans ten behoeve van de medewerkers toelichtte. Deze toelichting werd aan het gehele personeel verstrekt en was gevat in de vorm van een directie-rapport. Er wordt duidelijke taal gesproken en naar gestreefd de verstrekte cijfers voor allen te doen spreken. De gegeven voorlichting gaat zeer ver — tot aan de salarissen van de staf toe! — en is er geheel op gericht inzicht in de structuur van de onderneming bij te brengen.

Volgens schrijver kunnen dergelijke rapporten veel misverstanden in arbeiderskringen wegnemen en het leiding gevend personeel meer houvast geven bij zijn taak. Hij doet een beroep op het Nederlandse bedrijfsleven om dit voorbeeld te volgen.

B a III - 5

Tijdschrift voor Efficiënte Bedrijfs-Organisatie

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

An appraisal of direct costing

Beckett, John A. — De laatste 20 jaar heeft de differentiële kostenbeschouwing snelle opgang gemaakt en wellicht is het hoogtepunt nog niet bereikt. Schrijver bespreekt het systeem en komt tot de conclusie dat het logisch niet verdedigbaar is om een gedeelte der kosten buiten de kostprijs-berekening te houden. Dit wil echter niet zeggen dat hiermede dit systeem ook voor iedere toepassing waardeloos is. Naar zijn mening geldt voor theorie en praktijk als algemeen aanvaarde regel: „different costs for different purposes”. Bij de kostenbewaking en bij de beoordeling van de relatieve winstgevendheid van alternatieve beslissingen kan de differentiële beschouwing van veel waarde zijn. Het is dan ook geen kwestie van of integraal of differentiël calculeren, maar beide methoden hebben naast elkaar bestaansrecht.

B a IV - 2d

N.A.C.A. Bulletin, December 1951

Problèmes d'économie industrielle

I. *Les frais différentiels. Les prix limites.*

II. *La couverture des dépenses. Le point neutre.*

Vaes, Prof. U. — Schrijver geeft eerst een inleiding over het differentiële kostenbegrip en behandelt daarna aan de hand van een voorbeeld hoe de berekening plaats vindt. Bij wisselende productie-omvang worden steeds twee grootheden vastgesteld, n.l. prijs per eenheid of gemiddelde prijs, t.w. totale uitgaven gedeeld door totaal aantal stuks en de grensprijs, d.i. de toename der uitgaven gedeeld door de toename der productie. Door calculatie op grondslag der differentiële kosten kan een betere aanpassing aan de conjunctuur bereikt worden. Ook is deze methode van belang voor de beoordeling van de rationaliteit der verschillende afdelingen, daaronder begrepen de vraag of de vervaardiging van halfproducten al dan niet in eigen bedrijf moet plaats vinden. Verder geven de aldus berekende kosten houvast bij de beslissing of men in een depressie het bedrijf geheel of gedeeltelijk zal sluiten, terwijl de analyse der differentiële kosten ook een meer oordeelkundige beslissing bij vernieuwing en uitbreiding der installaties mogelijk maakt.

Vervolgens wordt nagegaan hoe de dekking der kosten verloopt. Pas bij een zekere afzet kunnen alle kosten gedekt worden, daarbeneden en daarboven is de situatie geheel verschillend. Dit kritische punt wordt door schrijver aangeduid als „het neutrale punt”. Het neutrale punt kan betrekking hebben op een tijdstip, een hoeveelheid of een omvang van de bezetting. Deze drie aspecten van het neutrale punt worden achtereenvolgens behandeld en aangegeven hoe de vaststelling plaats vindt en wat de algemene betekenis is. Daarna geeft schrijver nog enkele praktische toepassingen.

B a IV - 2d *Annales de Sciences Economiques Appliquées, December 1951/Januari 1952*

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Enige beschouwingen naar aanleiding van de Wet op de Herkapitalisatie 1951

Loman, Drs F. — Reeds eerder heeft de herkapitalisatie in het middelpunt van de belangstelling gestaan en wel naar aanleiding van het Besluit op de Dividendbeperking 1941. Werd toen in de eerste plaats gedacht aan een dichter naar elkaar toebrengen van nominaal (dividend gerechtigd) kapitaal en zuiver vermogen, bij de nieuwe herkapitalisatiemogelijkheid is meer gedacht aan een vergemakkelijking van de aantrekking van nieuw kapitaal. Bij de plaatsing van nieuwe aandelen moet gestreefd worden naar een „attractieve” emissiekoers; een middel hiertoe is een aan de emissie voorafgaande herkapitalisatie door omzetting van een deel van de reserves in nominaal kapitaal. Vóór de inwerkingtreding van de onderhavige wet was deze operatie echter fiscaal dermate kostbaar, dat ze praktisch niet kon worden uitgevoerd. Dit wordt uitvoerig toegelicht. De nieuwe wet beoogt in deze belasting een verlichting te brengen: de over bonusaandelen verschuldigde inkomsten-belasting wordt op verzoek geheven naar een tarief van 20 %. De herkapitalisatie is aan bepaalde voorwaarden gebonden die door schrijver nader geanalyseerd worden.

Hoewel de wet beoogt de aantrekking van nieuw kapitaal te vergemakkelijken is dit niet als voorwaarde gesteld. Daardoor kunnen ook in enkele andere gevallen voordelen worden behaald, met name bij liquidatie; fusie; overdracht van een aanmerkelijk belang; uitkering van stockdividenden. Vervolgens wijdt schrijver nog aandacht aan de gevolgen voor andere winstgerechtigden dan aandeelhouders en voor de N.V. als zodanig. Tenslotte wordt de vraag gesteld, of er niet een permanente regeling voor herkapitalisatie moet komen: de regeling zoals deze thans is gegeven is te veel van het toevallige moment afhankelijk.

B a V - 8

Maandschrift Economie, Januari 1952

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Elements of Forecasting

Redfield, J. W. — Bij het schatten van de toekomstige ontwikkeling kan men vier fasen onderscheiden: ontwikkeling van de grondslagen waarop de schatting wordt gebaseerd; de schatting zelf; de vergelijking van de werkelijke met de verwachte resultaten en een verfijning van het proces.

Een historische analyse zowel van het bedrijf als van de bedrijfstak is eerst noodzakelijk. Dit kan leiden tot het inzicht dat de gegevens van het eigen bedrijf nog verbeterd moeten worden. De gegevens van de concurrentie moeten met die van het eigen bedrijf vergelijkbaar zijn en deze informatie zal men vaak moeilijk kunnen verkrijgen. Bij een zorgvuldige voorbereiding zullen de verkopers op dit punt echter waardevolle gegevens kunnen verzamelen.

Van de aldus verkregen gegevens wordt de trend bepaald voor de verschillende producten. Daarnaast verdient het aanbeveling de ontwikkeling van het aandeel van het bedrijf in de totale omzet van de bedrijfstak na te gaan en de verdeling van de omzet over de verschillende producten in percentages uit te drukken. De volgende stap is het bepalen van seizoenfluctuaties. Tenslotte zijn dan nog gegevens nodig die een beeld geven van de ontwikkeling der bedrijvigheid in een brede sector van het economisch leven. Het verloop van een dergelijke index is meestal vrij gelijkmatig en de trend-curve van de betreffende bedrijfstak wordt nu hieraan parallel voortgezet.

Aan de hand van deze gegevens kan nu de toekomstige ontwikkeling benaderd worden. Periodiek moeten verwachte en bereikte resultaten vergeleken worden en bij belangrijke afwijkingen moeten de oorzaken hiervan opgespoord en geanalyseerd worden.

B a VI - 12

Harvard Business Review, November 1951

Factory Organisation and Management

Lawrence, F. C. — Niets loopt in een bedrijf zonder menselijke energie en daarom moet het probleem van de organisatie der menselijke arbeid vooropgesteld worden. Te veel wordt nog, vooral bij de kleine en middelgrote bedrijven de aandacht eenzijdig geconcentreerd op het technisch aspect. De bedrijven waar het technische of het commerciële gezichtspunt teveel overheerst, zullen in de meeste gevallen niet zo floreren als mogelijk zou zijn. De fouten die aan de organisatie kleven blijven door het huidige winstpeil veelal verborgen en dit leidt er ook toe dat in vele gevallen de mogelijkheden tot verhoging der productiviteit en verlaging der kosten niet ten volle onderzocht zijn.

Zo wordt het belang van de standaardisatie vaak niet onderkend. Zelfs bij stuk-productie kunnen hiermee belangrijke besparingen verkregen worden. Een ander punt is de mate van functionele specialisatie, al kan deze in kleinere bedrijven niet zeer ver gaan. Ook selectie en training zijn van groot belang, maar nog te veel ontbreekt een goede selectie welke aan de training vooraf gaat. Een inzicht in de bekwaamheden geeft houvast bij de selectie en bij het opstellen van het instructie-programma en maakt het tevens mogelijk de duur van de opleiding te schatten.

Het belang van het empirisch onderzoek kan moeilijk overschat worden, vooral als hierbij rekening wordt gehouden met variaties ten aanzien van de vereiste bekwaamheid, de benodigde inspanning en de optredende vermoeidheid bij verschillende werkmethoden. De aldus verkregen gegevens vormen het uitgangspunt voor de vaststelling van standaardkosten, de basis voor prestatielonen, planning en voortgangscontrole, en andere controlemiddelen.

Tenslotte is ook de Methods Time Measurement een belangrijk hulpmiddel bij de organisatie van de menselijke arbeid.

B a VI - 13

The Cost Accountant, October 1951

Licht, eind wirksame Mittel zur betrieblichen Leistungssteigerung

Jacob, Dr.-Ing. E. — Realiseert men zich dat ruim 80 % van de menselijke handelingen door de ogen gecontroleerd worden, en er circa een derde van de gedurende een normale werkdag geleverde geestelijke energie door het gezichtsvermogen wordt verbruikt, dan is zonder meer duidelijk, dat de verlichting van kantoren en werkplaatsen van buitengewoon groot belang is. Daarbij moet er op gelet worden dat de belichting niet alleen voldoende sterk, maar ook gelijkmatig en niet verblindend is, terwijl donkere vlakken of voorwerpen vermeden moeten worden, daar deze het licht absorberen. Daarnaast is ook de kleur van het licht van belang, waarbij het aanbeveling kan verdienen werk- en ontspanningsruimten van verschillende soort verlichting te voorzien. Het artikel wordt besloten met enkele praktische uitwerkingen der gegeven richtlijnen.

B a VI - 13

Rationalisierung, November 1951

Die statische Elektrizität im Betrieb

Bitterli, Ing. E. — Bij verschillende werkzaamheden ontstaat door wrijving statische electriciteit, welke tot productie-storingen leidt, of erger nog tot branden en explosies.

Dit verschijnsel kan zowel optreden bij vaste lichamen als bij vloeistoffen, gassen en verschuivende stoffen. In het artikel worden een aantal voorbeelden genoemd en daarna de maatregelen besproken nodig om deze elektrische ladingen te vermijden of op ongevaarlijke wijze af te voeren.

B a VI - 13

Industrielle Organisation 1951 Nr 10

The managerial function to-day

In de tegenwoordige tijd raakt de autoritaire leiding steeds meer op de achtergrond en daarmee rijst de vraag hoe bereikt kan worden dat de employés hun beste krachten geven zonder dat vrees hen tot inspanning aanzet. Een ding is zeker, de hiervoor gunstige omstandigheden kunnen alleen door de opperste leiding tot stand worden gebracht. Het succes van de leiding zal afhangen van het vermogen om van de individuen een effectief geheel te maken. Leiderschap is niet zozeer het zelf tot stand brengen van grote dingen als wel het stimuleren van anderen daartoe.

Van groot belang is het samengaan van verantwoordelijkheid en gezag: indien bij iedere employé verantwoordelijkheid en gezag steeds parallel zouden lopen, zou dit de efficiency in de productie en de onderlinge verhoudingen zeer ten goede komen.

Verder is van veel gewicht een goede voorlichting. De mens heeft graag het gevoel dat hij meetelt, zowel als individu als als lid van de sociale groep waartoe hij behoort: indien hieraan tegemoet wordt gekomen, zullen medewerking en belangstelling te eerder verkregen kunnen worden. We zien dan ook dat aan dit punt bij het moderne bedrijfsbeleid steeds meer aandacht wordt besteed.

B a VI - 16

The Times Review of Industry, December 1951

10 Years of Self-Service

In dit artikel wordt vooral aandacht besteed aan de wijze van opstellen van de te verkopen artikelen in zelf-bedieningszaken. Gebleken is, dat er bepaalde plaatsen zijn, waar de verkoop steeds hoger ligt dan in de rest van de zaak. Zo blijkt plaatsing op ooghoogte de meest gunstig resultaten op te leveren, terwijl hoeken veelal aan de aan-

dacht ontsnappen. Vrij algemeen is men van mening, dat de ingang aan de rechterzijde van het front van de winkel moet zijn, aangezien de klanten meestal hun linker arm gebruiken om de manden te dragen. Bij gebruik van een toonbank moet deze bij de uitgang geplaatst worden, zodat de klanten de ten toon gestelde goederen altijd passeren. Bij snoep en cigaretten is extra controle nodig om diefstal te voorkomen. Over de vraag of ook de groepering van de artikelen van belang is bestaat geen eenstemmigheid.

Wat de resultaten betreft, heeft een recent onderzoek van coöperatieve zelfbedieningszaken aangetoond, dat zowel de bruto- als de nettowinst hoger lag; de loonkosten per £ omzet waren lager en de jaarlijkse omzet per personeelslid hoger dan bij de overige zaken. Bij een verdere verbreiding van het zelf-bedieningssysteem zal deze voorsprong echter kleiner worden.

B a VI - 21

Store, Januari 1952

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Study of skill by motion and time study and by psychological experiment

Conrad, R. — Hoewel theoretisch niet sterk gefundeerd, hebben tijd- en bewegingsstudies in de praktijk zeer goede resultaten afgeworpen. De experimentele psycholoog is echter geneigd deze werkzaamheden als een inbreuk op zijn terrein te beschouwen en voelt sterk de tekortkomingen waarmee deze methoden nog heden ten dage behept zijn, te weten:

1. De vaststelling van de tijd nodig voor rustpauzes, toezicht en persoonlijke behoeften is in hoge mate arbitrair.

2. De concentratie op lichamelijke bewegingen heeft geleid tot een verwaarlozing van de tijd nodig voor bezinning, het maken van plannen e.d. Daardoor zijn tijd- en bewegingstudies beter geschikt voor eenvoudige werkzaamheden, dan voor meer geestelijke bezigheden.

3. De werkzaamheden van geschoolde arbeiders vormen een zekere eenheid en kunnen niet ten volle worden beschouwd als de som van de samenstellende delen.

4. Er is een interdependentie zowel in samenstelling als duur tussen de opvolgende werkzaamheden die door de geschoolde arbeider uitgevoerd worden en noch hun juiste aard, noch de onderlinge tussenpozen zijn irrelevant voor de vaststelling van de benodigde tijd.

Terwijl de laatste 25 jaar het psychologisch onderzoek in het algemeen vruchtbaar is geweest, is het onderzoek naar de grondslagen van tijd- en bewegingstudie bijna volkomen verwaarloosd. Een vermeldenswaardige uitzondering is het werk van R. M. Barnes aan de Universiteit van Iowa, 1939—'40, dat perspectieven opende in de richting van een verzoening van de denkbeelden van de psychologen enerzijds en van de tijd- en bewegingstudies anderzijds.

B a VII - 5

Research, Augustus 1951

The profile method of high-level job evaluation

Hay, Edward N. en Purves, Dale — Over het algemeen wordt de werkclassificatie voor de hogere rangen niet toegepast op grond van bezwaren, welke gedeeltelijk reëel, gedeeltelijk echter denkbeeldig zijn. In dit artikel wordt een procedure beschreven die voor de hogere functies met succes is toegepast.

De hier behandelde methode verloopt in vier étappes:

Voor iedere functie wordt in procenten de relatieve belangrijkheid van de vereiste kennis en ervaring, de mate van te nemen initiatief en de mate van te dragen verantwoordelijkheid vastgesteld: het „profiel” van de functie.

Daarna worden de functies gerangschikt naar de benodigde kennis en ervaring.

De volgende stap is, om voor deze opvolgend genoteerde functies de benodigde kennis en ervaring onderling kwantitatief te vergelijken. Dit kan plaats vinden d.m.v. een trapsgewijze vergelijking. Indien geen verschil geconstateerd kan worden staan ze op dezelfde trap; denkt men dat er wel een verschil bestaat, dan is het verschil één trap, is er zeker een verschil, dan betekent dit een verschil van twee trappen; is er een duidelijk verschil, dan is de afstand drie of meer trappen. In een tabel wordt dit nader toegelicht.

De vierde fase van het onderzoek is de calculatie van de mate van initiatief en verantwoordelijkheid door de procentuele samenstelling van de werkzaamheid te combineren met de rangorde volgens de schaal van kennis en ervaring.

De verhouding tussen de functies wordt in cijfers uitgedrukt. Dit betekent echter niet, dat de basis-salarissen daaraan aangepast moeten zijn of worden; om tot salaris-verhoudingen te komen, is nog een nadere analyse noodzakelijk.

B a VII - 5

Personnel, (New York) September 1951

The development and future of supervisor training in America

Mc Feely, Wilbur M. — Schrijver gaat na hoe de opleiding van het toezicht-houdende personeel zich sinds het begin van deze eeuw heeft ontwikkeld en constateert een enorme toename van de belangstelling gedurende de beide wereldoorlogen. De tweede wereldoorlog gaf tevens de stoot tot de toepassing van meer visuele hulpmiddelen. Ook is men weer teruggekeerd tot het meer persoonlijke onderricht, daar de groepsgewijze training buiten bepaalde grenzen minder effectief is gebleken.

Schrijver bespreekt nog enkele punten waaruit mogelijk een conclusie te trekken valt t.a.v. de richting waarin in de toekomst de opleiding zich zal bewegen en de methoden die daarbij vermoedelijk gebruikt zullen worden. Het belang van onderzoeken naar het effect der verschillende opleidingstechnieken wordt naar voren gebracht.

B a VII - 7

Bacic Journal, Sept./Oct. 1951

The relation of promotion and training to higher management in British nationalized industries

Bell, R. W. — Hoewel het artikel hoofdzakelijk gewijd is aan de opleiding voor de hogere functies wordt ook aandacht besteed aan de training op de lagere niveaus, daar een goed overdachte en georganiseerde opleiding van het lagere personeel de leiding vereenvoudigt. Achtereenvolgens bespreekt schrijver de gang van zaken bij de B.B.C., de National Coal Board en de British Transport Commission.

Over het algemeen is de opleiding nog van te jonge datum om reeds volledige resultaten te kunnen verwachten. Met name ten aanzien van coördinatie van de verschillende genationaliseerde industrieën zijn de gevolgen nog niet zichtbaar. Het is ook nog de vraag of het mogelijk zal zijn, de standpunten van de leiding van de onderneming en van de vakbeweging met elkaar te verzoenen. Zodra een lid van de vakbeweging een hogere functie bereikt, wordt hij door zijn vroegere collega's niet langer als één der hunnen gezien. De training en opleiding kan in deze mentaliteit wellicht verbetering brengen, vooral waar de vakverenigingen het opleidingswerk in de genationaliseerde industrieën van nabij volgen.

B a VII - 7

Public Administration, Autumn 1951.

De vrouw in het bedrijf

Gogh, Ir V. W. van — In dit artikel wordt een overzicht gegeven van de prae-adviezen, uitgebracht aan het congres van de Nederlandse Vereniging voor Bedrijfspsychologie van 14 December j.l. In deze prae-adviezen geven Prof. Dr W. Banning, Prof. Dr J. Waterink, Mej. H. Hijmans, Mevr. Dra H. M. Dresden-Coenders en Mej. M. J. A. G. Berden hun visie ten aanzien van sociologische, psychologische en praktische problemen en maatregelen welke gewenst zouden zijn; Mej. A. J. Ligthart verstrekt enige feitelijke gegevens over de beroepsarbeid van de vrouw in Nederland.

Algemeen zijn de prae-adviseurs het er over eens dat vooral voor de jongere fabrieksmeisjes de toestand verre van ideaal is. Verbod van arbeid door 14 en 15 jarigen subs. verlenging van de leerplicht zou de periode dat het jonge meisje gevaar loopt korter maken en tevens de mogelijkheid openen haar beter voor te bereiden. Daarnaast zou een verplichte vorming tijdens de werktijd van bv. 4 uur per week tot haar 18e jaar nodig zijn. Een moeilijkheid wordt nog gevormd door de aversie die bij een groot aantal meisjes bestaat tegen schoolse vorming, doordat de schoolopleiding er niet in slaagde de belangstelling te trekken. Het lager onderwijs zou zich dan ook meer aan moeten passen aan de objectieve en subjectieve behoeften van de leerlingen. Afgezien daarvan is een betere en meer menskundige behandeling van het meisje door de leiding van de fabriek noodzakelijk. Nodig is ook een verhoging van de waardering — ook buiten de fabriek — voor de ongeschoolde arbeid. Daar de ervaring heeft geleerd, dat de leiding over vrouwelijk personeel het best opgedragen kan worden aan een „gerijpte” moeder valt het te betreuren dat in ons land de oudere gehuwde vrouw nog zo dikwijls volkomen buiten het bedrijfsleven staat.

B a VII - 8

Tijdschrift voor Efficiency en Documentatie, Februari 1952.